נגד רצח=העם!

מאת **אורי אבנרי**

ד תותחים רועמים בארץ הכורדים. שריקת פצצות הנפץ והנאפאלם מתמזגת עם טירטור מנועי המפציצים והטאנקים. מגנגינת־הזוועה של רצח־עם מהדהדת בין הרי כורדיסטאן.

השבוע נתווסף קול נוסף למנגינה זו. רדיו **בגדאד שידר ידיעה** סנסציונית, כאילו נוצר שיתוף־פעולה בין לוחמי־השיחרור הכורדיים וממשלת ישראל. ישראל הסכימה לשגר גדוד של צה"ל לאזור הקרבות, נאמר בידיעה, אולם מפאת קשיי התחבורה נאלצה להסתפק בתמיכה חומרית.

מובן מאליו שהודעה זו אינה אלא תמרון שקוף של לוחמה פסיכולוגית. שליטי בגדאד מבקשים להכתים את לוחמי־השיחרור, הנאבקים על חייהם וחרותם, לתארם כסוכני הציונות, האימפריאליזם, הקומוניזם ושאר השדים בגיהינום המרחבי.

ובכל זאת — דווקא להשמצה זו יש צליל החורג מתחום הבדותות הרגילות של תועמלני המרחב. כי כבר בעבר הכריזו מדינאים עיראקיים וסוריים שהערבים לא יסבלו את הפיכת כורדיסטאן ל„ישראל שניה".

משמע: קשה לערבי להזכיר את הכורדים, מבלי להיזכר בישראל.

ואין זה מפליא. ישנו דמיון מהותי בין חזון כורדיסטאן לבין מציאות ישראל. שתי המדינות שייכות למרחב. שתיהן נחשבות, בעיני ערבים לאומניים, לחלק מן העולם הערבי. ובשני השטחים יושבים עמים שאינם ערבים.

מכאן ההקבלה, הנראית מובנת־מאליו בעיני כל ערבי. אולם אין היא מובנת־מאליו כלל וכלל בעיני ההנהגה הישראלית.

כי בעוד שרדיו בגדאד מפיץ בדותות על שיתוף־פעולה כורדי־ישראלי, הרי זאת המציאות:

ממשלת ישראל מתעלמת לחלוטין ממיבצע מחפיר של רצח־עם, המתחולל במרחק של כמה מאות קילומטרים מגבולה, במרחב המשותף לכולנו.

גרועה מפשע — איוולת

ד תעלמות זו שפלה באיוולתה, ואוויליות בשפלותה. אפילו לגבי מישטר שלא הצטיין מעולם בגישתו המוסרית והנבונה לבעיות המרחב, התעלמות זו מהווה נקודת־עומק חדשה בחוסר־מוסר ובחוסר־תבונה.

לפני כל שיקול אחר — מדיני, צבאי, רעיוני — ישנו שיקול פשוט לחלוטין, שיקול של חוכמת־קיום יסודית:

ממשלת ישראל טוענת השכם והערב כי מאימת עלינו סכנה של השמדת־עם, כתוצאה מאיומיו וממעשיו של שליט מצריים. היא תובעת מן העולם כולו להתערב, לשים קץ לאיומים ולמעשים, בשם המוסר והסולידאריות האנושית. היא טוענת: במצב כזה, חייבת כל מדינה לשכוח את האינטרסים האנוכיים הקטנים שלה, ולהרים את קולה, בעוד מועד, לשם מניעת הזוועה הצפוייה.

והנה — מה עושה ישראל כשהיא עצמה מוצאת את עצמה במצב של צופה מן הצד, כאשר היא עדה למיבצע של השמדת־אוכלוסיה בארץ אחרת?

האם היא משמשת דוגמה לעולם כולו? האם היא יוצרת תקדים בינלאומי, אשר כל מדינה אחרת תצטרך לאמצו לה?

האם היא מטילה על נציגה באו"ם לקרוא לישיבה דחופה של מועצת־הבטחון, לדיון בזוועה?

האם היא מכנסת את הכנסת, לשם קבלת החלטות שתעוררנה את מצפון העולם?

האם היא תובעת מן העולם להקים חיל־חירום בינלאומי, שיגן על אזור הכורדים מפני הפולשים?

האם היא דואגת להביא את גישתה זו, באמצעות בית השידור הישראלי, לידיעת הכורדים?

ממשלת ישראל ממלאה את פיה מים.

היא רואה כיצד ארצות־הברית ובריטניה מעלימות את עיניהן ממיבצעי הרצח — כשם שהעלימו את עיניהן מארובות אושוויץ וטרבלינקה.

והיא עושה את אותו הדבר בדיוק.

ככל השטחים המאוכלסים כורדים, נוגדת את האינטרס של מדינת ישראל — הייתי אומר: לבי, לבי לכורדים.

אין אדם יכול לתת יד, להסכים או אף להיות ניטראלי כלפי מיבצע של השמדת־עם — אפילו המשמידים הם ידידיו והקרבנות שונאיו.

אין אדם יכול לעמוד מנגד כאשר אומה אחרת לוחמת לחרותה — אפילו עלולה חרותה של אותה אומה להביא לו נזק מדיני.

כי זכותו של כל עם לחיים, לחרות ולקיומה — זכות יסודית היא, ערך אנושי שאינו כפוף לחיכוך או למיקוח.

כל הכופר בערך זה — אינו ראוי לחרותו שלו.

כי כל הכופר בערך זה — נבל הנהו, ולא יכירנו מקומו בחברה אנושית הגונה.

בשם ערך זה תבענו מן העולם לתת יד להקמתה של מדינת־ישראל. בשם ערך זה תמכנו, כעיברים לאומיים, בכל מלחמת־שיחרור בעולם, וגם בתנועות־השיחרור של עמי ערב.

וכשם שתמכנו במלחמת־השיחרור האלג'ירית, כאשר הלוחמים היו ערבים והמדכאים בני־איהופה — כן אנו תומכים במלחמת־השיחרור הכורדית, כאשר המדכאים הם ערבים, והמדוכאים בני עם אחר.

הכורדים לוחמים את מלחמתנו!

ע ד כאן ציוויי המוסר, העולה על כל שיקול אחר. אולם במלחמת הכורדים, כמו במלחמת האלג'ירים, אנו טוענים כי האינטרס הלאומי של ישראל חופף את מצוות־המוסר, עד כי שוב אין להבדיל ביניהם.

(ורק בסוגריים אוסיף: לפי דעתי, לעולם אינו יכול להיות ניגוד אמיתי בין צו־המוסר ובין האינטרס הלאומי. כאשר נראה כאילו קיים ניגוד כזה, יש לבחון מחדש את חישובי האינטרס ולתקנם. רק כאשר הזהות הגמורה בין המוסר והמדיניות מסתברת מאליה, אין ספק בנכונות התפיסה המוסרית והמדינית כאחת.)

המוסר אומר: הכורדים זכאים לחרות הלאומית, כמו כל עם אחר. שלילת זכות זו היא פשע. כאשר שלילה זו נעזרת במיבצע של רצח המוני, הרי זו תועבה.

השיקול המדיני אומר: ישראל לא תוכל להתקיים לאורך ימים אלא במיסגרת של קונפדרציה מרחבית גדולה, שתשים קץ למלחמה בינה ובין הערבים, ושתאפשר לה התפתחות בריאה בחברה המרחבית המאוחדת.

במרחב יש כיום שתי תפיסות עקרוניות לגבי האיחוד. התפיסה האחת גורסת: איחוד טוטאלי במדינה יחידה, תחת ממשלה מרכזית כל־יכולה, תוך טישטוש כל ההבדלים הפנימיים ושלילת הצביון המיוחד של כל חלק. התפיסה השניה אומרת: קונפדרציה ססגונית, פלורליסטית, של מדינות ריבוניות, תוך שמירת החרות והצביון הייחודי של כל חלק.

בעלי התפיסה הראשונה מתכחנים תמיד לאיחוד ערבי, שאין בו מקום לשום עם בלתי־ערבי, אלא כמיעוט נסבל וחסר־זכויות. בצדק או שלא בצדק, רגילים לזהות תפיסה זו עם קהיר.

בעלי התפיסה השניה מסוגלים, מטבע מהותה, להשלים עם רעיון של פדרציה מרחבית בה ישבנו יחדיו, זה בצד זה, עמים ערביים ועמים בלתי־ערביים. תפיסה זו בוטאה לא פעם בבגדאד, ביירות ובאלג'יר.

תביעת־החרות של הכורדים נוגדת ניגוד חותך את התפיסה הראשונה, אך עולה בקנה אחת עם התפיסה השניה.

כי הכורדים אינם רוצים לנטוש את המשפחה המרחבית. במשא־ומתן האחרון אף לא

מוסטפה בארזאני, (במרכז) בין לוחמיו

אחרי זה — מי עוד ישעה לקריאות הצדקניות של מדינאי ירושלים אל מצפון העולם, כאשר המדובר באיומים על ישראל? באיזו זכות מוסרית תתבע ממשלת ישראל מחר ממדינות־העולם להתערב נגד איומי קאהיר, כאשר היא עצמה יוצרת היום תקדים ברור של התעלמות מרצח־עם — שאינו בגדר איום, אלא מציאות?

לבי, לבי לכורדים

א ני מאמין כי בפרשה הנוגעת לייצר־הקיום העצמי של המין האנושי, חייב האדם להתעלם מאינטרס אישי, מעמדי ולאומי.

לכן, אפילו האמנתי כי הקמתה של מדינת כורדיסטאן העצמאית,